

zajtrku vseeno pove, v glavnem, da je »velika nenasitna riba«, je skoraj preveč puhličasto.

Ob precizni zgradbi romana velja pohvaliti vsaj še dobro miljejsko slikanje in vključitev novodobnih socialnih momentov, predvsem fenomena belega suženjstva po slovensko.

Petelinji zajtrk po mojem sicer ne dosega Lainškovih vrhov. Ti so še vedno v ruralnih megličastih ravninah, s *Ki jo je megla prinesla* na čelu. Tam ostane ob prav tako natančni pisavi vedno še kaj, česar ni mogoče enostavno, brez preostanka zaobjeti. A tudi s tem romanom Lainšček potrjuje, da pač zna. Ker smo se na to že navadili, ga več ne hvalimo tako, kot bi si zaslužil.

Petra Vidali

Magično privlačen »nesestavljiv mozaik«

Vladimir P. Štefanec: *Pariške zgodbe*,
Mladinska knjiga, 1998 (Zbirka Žamet)

Z vsebinsko in stilsko zelo zanimivima romanoma *Morje novih obal* in *Sprehajalec z nočnih ulic* je mlajši pisatelj Vladimir P. Štefanec stopil v sodobno slovensko literaturo kot še ena dragocena pridobitev. Njegova nova knjiga, *Pariške zgodbe*, še dodatno podkrepljuje ta vtis.

Kot pove naslov, gre za zgodbe, ki so plod avtorjevega srečanja s Parizom, z mestom, ki je bilo dolgo evropski, pa tudi svetovni kulturni center in kamor so romali ter še danes romajo mnogi umetniki z celega sveta. Sam izbor mesta nam dovolj zgovorno kaže,

da se Štefanec uvršča med tiste ustvarjalce, ki se ozirajo tudi na preteklost, za razliko od tistih zazrtih predvsem, če ne izključno, v prihodnost, za katere je Pariz prenehal biti kulturno mesto, to pa je postal New York. Pri tem ne smemo pozabiti, da je Štefanec po izobrazbi umetnostni zgodovinar, kar se čuti tudi v njegovi prozi, v kateri se nenehno prepletata vsakdanje življenje in umetnost, ki mu daje duhovno globino in višji smisel. Pariz ga je pritegnil s svojim magnetizmom, ki se mu je težko upreti. Posebno svojevrstnemu nostalgiku do nekdanjih časov, ki počasi in neustavljivo tonejo v pozabo. Kot takšen se nam Štefanec pogosto razkrije ne le pri večkratnem listanju skoraj tisoč strani obsegajoče knjige črno-belih fotografij Parižana Eugenea Atgeta, na katerih je ovekovečen Pariz ob koncu devetnajstega in v začetku dvajsetega stoletja. Njegovo potovanje v Pariz je hkrati potovanje v minuli čas, ki so ga najbolj zaznamovali prav umetniki.

S knjigo *Pariške zgodbe*, v kateri se pri odkrivanju Pariza soočata vnaprej ustvarjena podoba mesta in njegovo neposredno doživetje, je Štefanec razširil ozemlje slovenske književnosti. Čeprav je Pariz že bil tako ali drugače obravnavan v slovenski literaturi, nam ga Štefanec predoka verjetno do zdaj najbolj popolno. Enako s svojimi navdušenji kot s svojimi razočaranji nad mestom, ki ga je »neznansko privlačilo in odbijalo hkrati.« Tako s samim omenjanjem bolj ali manj znanih delov Pariza in njegovih znamenitosti, ki že ustvarja posebno ozračje, pa tudi s seanso klicanja duhov pomembnih pisateljev, slikarjev, fotografov, glasbenikov in

pevcev, ki so živeli v tem mestu in v njemu pustili svojo neizbrisno sled. In še bolj s sprehodi po ulicah, trgih, parkih, mostovih, kavarnah, knjigarnah, muzejih, galerijah in pokopališčih ter s srečanji v različnih priložnostih z različnimi, pogosto zelo zanimivimi ljudmi.

Vladimir P. Štefanec se v *Pariskih zgodbah* pojavlja hkrati kot lik pisatelja z enakim imenom in kot pripovednik, razen v prvi, *Beneški zgodbi*, v prvi osebi, ki pripoveduje tako o pričakovanem kot tudi o doživetem, ki se prepleta z nenavadnimi sanjami. O številnih skupnih in zasebnih dogodivščinah v Mestu luči, v katero je odpotoval s prijateljem, s katerim sta pred tem, na beneškem karnevalu, srečala dekle iz Mehike, ki živi v Parizu in ju je povabila, da jo obiščeta. Sprehajanja po Saint-Germainu, Saint-Michelu, Rue Saint-Denis, Rue Dauphine, Montparnassu, Montmartru, Place Saint-Andre des Arts, Latinski četrti, Luksemburškem parku in tako naprej niso turistični maraton skozi mesto, ki najpogosteje zamagli videno, temveč poskus občutenja njegovega sedanjega in hkrati dojemanja njegovega nekdanjega utripa. Enako velja za znamenite kavarne Dome, Rotonde, Coupole, Select ... ali café Voltaire, v katerem je nekoč nastopal Majakovski, ter nočni klub Le Tabou, v katerega so svoj čas hodili Camus, Sartre in Simone de Beauvoir, pogosto bili gostje Queneau, Prevert, Gertruda Stein, kjer je trobento igral Vian in »po katerem so«, z avtorjevimi besedami povedano, »zapeljivo švigale košutje oči Juliette Greco, muze tistega, česar se je kmalu prišlo ime eksistencializem«. Da gre za drugačen pogled, nas prepričuje

tudi to, da je pri ogledovanju cerkve Notre-Dame njegovo posebno pozornost pritegnila manj zapažena skupina kipov demonskih bitij na njenem vrhu. In podobno. Avtor odkriva sedanje in nekdanje zanimivosti mesta in hkrati na tem dvotirnem »ekstatičnem potovanju« bralcu razkriva sebe. Prav ta avtobiografizem bogati njegove *pariške zgodbe*, v katerih govori o nekdanjem in sedanjem Parizu, mestu navadnih in nenavadnih meščanov, posebnežev, klošarjev in prišlekov iz celega sveta, med katerimi je veliko črncev oziroma Arabcev, ki so izziv tako za toleranco kot tudi za nestrpnost domačinov, z diskretnim šarmom lastnih intimnih doživetij.

V uvodnem tekstu k *Pariskim zgodbam*, v katerih je realnost ne redko fantastična, sanje pa skoraj realne, Vladimir P. Štefanec pravi: »Vsak od nas ima svoj Pariz – pa naj bo ta umeščen na zemljepisne zemljevide, zemljevide duha ali v kakšne druge koordinate hrepenenja – o katerem sanjari in se ga morda odpravi iskat, a skoraj nihče ga ne najde, saj so sanje pač težko ulovljive.« Njegove tako daljše kot zelo kratke zgodbe nas sugestivno prepričujejo, še posebno svojevrstna pravljica *Samorog*, da je sam »človek, ki išče, česar ni mogoče najti«, obenem pa, da je vsako iskanje pomembnejše od najdenega oziroma, da je pomembnejše potovanje od njegovega cilja. Čeprav nam Štefanec z obilico detajlov razkriva drugačen Pariz od tistega, kakršnega poznamo ali si ga predstavljamo, ostaja to mesto tudi zanj »nesestavljiv mozaik« oziroma še naprej velika skrivnost, kar le povečuje njegovo magično privlačnost.